

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

19 februari 2009

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Eloi Glorieux, Rudi Daems, Jos Stassen en Jef Tavernier
en de dames Mieke Vogels en Vera Dua –**

**houdende de voorbeeldrol van de Vlaamse overheid
en de invoering van bindende doelstellingen
met betrekking tot energiebesparing, CO₂-reductie en CO₂-neutraliteit
voor Vlaamse overheidsgebouwen**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Achtergrond

Energiebesparing en energie-efficiëntie zijn een snelle, goedkope en schone manier om onze afhankelijkheid van import van energie te verkleinen. Daardoor wordt een grotere energie zekerheid gecreëerd, worden onze broeikasgasemissies verminderd en de effecten op klimaatverandering verkleind. Met de stijgende energieprijzen is energiebesparing en energie-efficiëntie meer dan ooit een economische noodzaak. Het zou dus een topprioriteit moeten zijn voor het beleid en de verschillende sectoren in Vlaanderen.

EU-commissaris voor Energie Piebalgs drukt het als volgt uit: “De Europeanen moeten energie besparen. Europa verspilt minstens 20% van de energie die het verbruikt. Door energie te besparen helpt Europa de klimaatverandering te bestrijden, zijn stijgende consumptie een halt toe te roepen en zijn afhankelijkheid van fossiele brandstoffen die van buiten de grenzen van de Unie worden ingevoerd te verminderen. Efficiënt omgaan met energie is van cruciaal belang voor Europa. Als we nu actie ondernemen kunnen we tegen 2020 de directe kosten van ons energieverbruik met meer dan 100 miljard euro per jaar doen dalen en worden jaarlijks ongeveer 780 miljoen ton CO₂-emissies voorkomen.”

Volgens de overwegingen bij richtlijn 2006/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 (betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten) “dient de publieke sector in alle lidstaten te worden verplicht het voortouw te nemen met goede voorbeelden op het gebied van investeringen onderhoud en andere uitgaven voor energieverbruikende apparatuur, energiediensten en andere maatregelen ter verbetering van energie-efficiëntie”.

De overheid zou een voortrekkersrol moeten spelen op het vlak van energiebesparing en energie-efficiëntie. Ze kan zelf een belangrijke besparing realiseren. Geschat wordt dat het voormalige ministerie van de Vlaamse Gemeenschap bijvoorbeeld jaarlijks ongeveer 8,4 miljoen euro middelen ter beschikking stelt voor het betalen van elektriciteit- en brandstoffacturen van de gebouwen (exclusief facturen voor motorbrandstoffen).

Omdat de Vlaamse overheid zelf het goede voorbeeld wil geven, engageerde ze zich op 20 juli 2006 om de

komende jaren werk te maken van een rationeler energieverbruik. Ze keurde het ‘Actieplan 2006-2010: Energiezorg in Vlaamse overheidsgebouwen’ goed. Dat actieplan werd opgesteld door de Centrale Coördinatiecel Milieuzorg (CCM), thans Dienst Interne Milieuzorg (DIMZ), samen met het Agentschap voor Facilitair Management en het Vlaamse Energieagentschap. Het bundelt een aantal lopende en nieuwe initiatieven, zoals de volgende:

- 1° alle entiteiten van de Vlaamse overheid kunnen beschikken over een energieboekhoudingspakket;
- 2° er komt een handleiding over energiebewust en duurzaam huren, bouwen en verbouwen van Vlaamse overheidsgebouwen;
- 3° de Vlaamse overheid streeft ernaar om minstens 12% hernieuwbare energie aan te kopen;
- 4° de Vlaamse overheid investeert in maatregelen met een redelijke terugverdientijd die het elektriciteitsverbruik en het brandstofverbruik beperken (bijvoorbeeld gloeilampen vervangen door spaarlampen, lokale printers door netwerkprinters enzovoort).

Het personeel van de Vlaamse overheid wordt gesensibiliseerd over energie zorg. Regelmatig verspreidt men informatie over acties die al ondernomen zijn en over geboekte resultaten.

Samen met het departement Bestuurszaken en het Agentschap Facilitair Management publiceerde de Coördinatiecel Milieuzorg een omzendbrief met aanbevelingen om rationeler met energie om te gaan in de Vlaamse overheid.

De omzendbrief die gericht is aan alle gebruikers van overheidsgebouwen, bevat de volgende zeven aanbevelingen:

- 1° energiezuinig gebruik van verwarming en koeling;
- 2° beperken van het gebruik van warm water;
- 3° energiezuinig gebruik van verlichting;
- 4° voorkeur voor het gebruik van de trap in plaats van de lift;
- 5° vermijden van het gebruik van eigen elektrische huishoudapparaten;

6° uitschakelen van toestellen wanneer ze niet gebruikt worden;

7° keuze voor energiezuinige informatica-apparatuur.

Een tweede omzendbrief bevat aanbevelingen voor degenen die verantwoordelijk zijn voor het technische beheer van gebouwinstallaties.

Toch zijn al deze inspanningen nog vrijblijvend: het gaat om inspanningsverbintenissen, maar niet noodzakelijk om resultaatsverbintenissen.

Met dit voorstel van decreet willen de indieners bindende doelstellingen vastleggen.

2. Doelstellingen

De concrete doelstellingen van dit voorstel van decreet zijn de volgende:

1° tegen 2020 het energieverbruik van de Vlaamse overheidsgebouwen reduceren met minstens 30% en de CO₂-uitstoot met minstens 40% ten opzichte van 2008 en het aandeel hernieuwbare energie opdrijven tot 50%;

2° de Vlaamse overheidsgebouwen tegen 2030 CO₂-neutraal maken.

30% energiebesparing – 40% CO₂-reductie

België en de Vlaamse overheid ondersteunen de Europese doelstelling om tegen 2020 20% energiezuiniger te leven, 20% minder broeikasgassen uit te stoten en 20% hernieuwbare energie te produceren.

Als de Vlaamse overheid een voorbeeldrol wil spelen, is het logisch dat ze zichzelf, en in casu wat de Vlaamse overheidsgebouwen betreft, een hogere doelstelling oplegt: 30% energievermindering, en een vermindering van de CO₂-uitstoot met 40% tegen 2020. De indieners zijn er bovendien van overtuigd dat er bij de Vlaamse overheidsgebouwen nog een groot potentieel aan energiebesparing en CO₂-reductie te vinden is.

Voorbeelden uit het buitenland

Ierland heeft zich tot doel gesteld om 33% energie te besparen in de openbare sector tegen 2020¹.

¹ Bron: Action Plan Under Article 14(2) of Directive 2006/32/EC. Ireland.

Duitsland heeft zich geëngageerd om tegen 2012 een reductie met 30% op het vlak van CO₂-emissies te realiseren in de openbare sector ten opzichte van 1990, voornamelijk met maatregelen op het vlak van energie-efficiëntie. Duitsland heeft een belangrijk renovatieprogramma voor zijn federale gebouwen op stapel staan en zet daarvoor 120 miljoen euro per jaar in gedurende de periode 2008-2012².

Nederland voert een energiebesparingsprogramma voor de rijksgebouwen in, waarmee jaarlijks 2% energiebesparing wordt bereikt, met als einddoel een reductie van 25% in 2020³.

CO₂-neutraliteit

Een stap verder dan energie en CO₂ besparen is de keuze om de Vlaamse overheidsgebouwen geen net-tobijdrage meer te laten leveren aan de verdergaande klimaatverandering. Dat betekent met andere woorden de keuze voor een klimaatneutraal gebouwenpark. Aangezien de Vlaamse overheidsgebouwen geen noemenswaardige bijdrage leveren aan andere broeikasgassen dan CO₂, beperken we ons tot de doelstelling van CO₂-neutrale overheidsgebouwen. CO₂-neutraliteit betekent in de eerste plaats dat het energieverbruik van de Vlaamse overheidsgebouwen door energiebesparing zo veel mogelijk is gereduceerd en de overblijvende CO₂-emissies (gekoppeld aan het niet vermeden energieverbruik) worden gecompenseerd. De indieners van dit voorstel kiezen ervoor dat die compensatie enkel met duurzame hernieuwbare energie kan gebeuren. Die kan afkomstig zijn van hernieuwbare energie die wordt opgewekt door de Vlaamse overheidsgebouwen (en domeinen) zelf, en van de aankoop van groene stroom of warmte voor Vlaamse overheidsgebouwen. Compensatie door bijvoorbeeld CO₂-opslag, het planten van bomen of de aankoop van emissiecertificaten (uit bijvoorbeeld Clean Development Mechanism (CDM) of JI-projecten (JI: Joint Implementation)) wordt uitgesloten.

We spreken van een CO₂-neutraal gebouwenpark: dit betekent dat niet elk individueel gebouw CO₂-neutraal moet zijn, maar het geheel van Vlaamse gebouwen wel.

² Bron: National Energy Efficiency Action Plan (EEAP) of the Federal Republic of Germany, September 2007.

³ Bron: Kabinetsbrede Aanpak Duurzame Ontwikkeling, brief naar de Tweede Kamer van minister Cramer en minister Koenders, 2008.

Voorbeelden uit het buitenland

Het Verenigd Koninkrijk gaat voor CO₂-neutrale centrale regeringsgebouwen tegen 2012⁴. In Nederland moet de rijksoverheid in 2012 klimaatneutraal gehuisvest zijn.⁵

3. Middelen om deze doelstellingen te realiseren

Tegen 1 januari 2009 moeten alle overheidsgebouwen groter dan 1000 m² een EPB-certificaat (EPB: energieprestatieregelgeving voor gebouwen) hebben. Daartoe moet het energieverbruik van het gebouw minstens een jaar gemeten zijn (dus gegevens voor het jaar 2008). Bovendien maakt dit energieprestatiecertificaat duidelijk welke overheidsgebouwen goed en welke slecht scoren op het vlak van energie. Daardoor wordt het mogelijk om ook prioriteiten te stellen bij de aanpak van de Vlaamse overheidsgebouwen (energie-audits, energiebesparende investeringen).

Indien de Vlaamse overheid haar voorbeeldrol ernstig neemt, is het ook logisch dat ze voor haar eigen gebouwen, zowel voor nieuwbouw als voor grondige renovaties, energienormen oplegt die strenger zijn dan de geldige energienormen. Nieuwe Vlaamse overheidsgebouwen moeten vanaf 2010 nul-energiegebouwen of minstens passiefhuisgebouwen zijn. Ook moeten maximale energienormen voor de vervanging/renovatie van bouwonderdelen (ramen, dak enzovoort) worden gedefinieerd.

4. Definities

Een CO₂-neutraal Vlaams gebouwenpark betekent dat de CO₂-emissies, voor alle Vlaamse overheidsgebouwen samen, als gevolg van het gebruik zijn voorkomen of gecompenseerd. In onze definitie van CO₂-neutraliteit kan enkel worden gecompenseerd door de benodigde energie voor de gebouwen te leveren door hernieuwbare energiebronnen of door de aankoop van groene stroom of warmte. Compensatie door CO₂-opslag, aankoop van emissierechten en dergelijke wordt daarbij niet toegelaten.

Een nul-energiegebouw voorziet volledig in zijn eigen energiebehoefte. Om dat te bereiken wordt het energieverbruik tot een minimum beperkt (door gebruik te maken van passiefhuistechnieken). De resterende nog benodigde energie wordt zelf opgewekt. Zo wordt de benodigde elektriciteit meestal geleverd door fotovoltaïsche zonnepanelen.

Eloi GLORIEUX

Rudi DAEMS

Jos STASSEN

Jef TAVERNIER

Mieke VOGELS

Vera DUA

⁴ DEFRA, UK Energy Efficiency Action Plan 2007.

⁵ Bronnen: Klimaatakkoord Gemeenten en Rijk 2007-2011, 12 november 2007; Kabinetsbrede Aanpak Duurzame Ontwikkeling, brief naar de Tweede Kamer van minister Cramer en minister Koenders, 2008.

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° CO₂-neutraal gebouwenpark: een gebouwenpark waarbij over een jaar gemeten het fossiele energiegebruik (en de daaraan gerelateerde CO₂-emissies) binnen het Vlaamse overheidsgebouwenpark ten hoogste nul is: er wordt niet meer energie gebruikt dan er vanuit duurzame hernieuwbare energiebronnen wordt geleverd aan de Vlaamse overheidsgebouwen;
- 2° hernieuwbare energiebronnen: alle andere energiebronnen dan fossiele brandstoffen of kernsplijting die op een duurzame wijze ingezet kunnen worden;
- 3° groene stroom: elektriciteit afkomstig van hernieuwbare energiebronnen;
- 4° passiefhuisgebouw: een constructiestandaard waarbij de totale energievraag van het gebouw voor ruimteverwarming en koeling beperkt is tot 15 kWh/m².a en waarbij de totale jaarlijkse hoeveelheid primaire energie voor alle toestellen, warm water, ruimteverwarming en -koeling beperkt is tot 120 kWh/m².a;
- 5° nul-energiegebouw: een gebouw dat zelfvoorzienend is in de eigen energiebehoeften;
- 6° Vlaamse overheid: de ministeries, agentschappen en beleidsraden, bedoeld in artikel 3 van het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003.

Artikel 3

Ten opzichte van 2008 reduceert de Vlaamse overheid tegen 2020 het energieverbruik van haar gebouwen met 30 percent en de CO₂-uitstoot met 40 percent. Tegen 2020 verhoogt de Vlaamse overheid het aandeel hernieuwbare energie tot 50 percent.

Tegen 2030 beschikt de Vlaamse overheid over CO₂-neutrale gebouwen.

Artikel 4

Nieuwe Vlaamse overheidsgebouwen zijn vanaf 2010 nul-energiegebouwen of minstens passiefhuisgebouwen. Grondige renovaties gebeuren vanaf dan maximaal volgens het principe van een passiefhuisgebouw.

Artikel 5

De Vlaamse Regering stelt ten laatste tegen 15 april van elk kalenderjaar een voortgangsrapport op met betrekking tot het energiegebruik en -beleid met betrekking tot de Vlaamse overheidsgebouwen. Dit rapport geeft de evolutie weer van het energieverbruik van de Vlaamse overheidsgebouwen ten opzichte van het referentiejaar 2008 (per gebouw en voor het totale gebouwenpark), en geeft ook de evolutie weer van de CO₂-emissies voor het geheel van de Vlaamse overheidsgebouwen ten opzichte van het referentiejaar 2008. Tevens worden de maatregelen beschreven die het voorgaande jaar genomen zijn om het energieverbruik en de broeikasgasemissies te verminderen en het effect daarvan, en de geplande maatregelen voor het komende jaar.

Eloi GLORIEUX

Rudi DAEMS

Jos STASSEN

Jef TAVERNIER

Mieke VOGELS

Vera DUA